

Program for etnisk likestilling

Vedtatt av SVs landsstyre 6.6.2004.

Undersøkelser av makt og levekår i Norge viser at etniske minoriteter systematisk kommer dårligere ut enn den norske majoriteten. SV er opptatt av frihet i form av individuelle rettigheter, men dette er ikke tilstrekkelig for å skape reell frigjøring. Strukturelle og sosiale endringer er også nødvendig.

Innhold

1. Politikk for etnisk likestilling

- 1.1 Etnisk likestilling og inkludering
- 1.2 Respekt for ulikhet

2. Demokrati og menneskerettigheter

- 2.1 Menneskerettigheter
- 2.2 Kvinnefrigjøring og familieforhold
- 2.3 Politisk deltakelse

3. Et klassesdelt samfunn

- 3.1 Utdanning
- 3.2 Arbeid for alle
- 3.3 Velferdsstat og fellesløsninger
- 3.4 Rimelige boliger og gode bomiljøer

4. Oppvekstvilkår

- 4.1 Barnehager for alle
- 4.2 Skolen som fellesarena
- 4.3 Forebyggende barne- og ungdomsarbeid

1. Politikk for etnisk likestilling

Makt og ressurser er ulikt fordelt i samfunnet. Et demokratisk styresett forutsetter deltakelse fra likeverdige samfunnsmedlemmer. Det er en grunnleggende demokratisk oppgave å sikre at alle samfunnsmedlemmer gis samme muligheter og rettigheter. Det er derfor nødvendig å identifisere hindre for deltakelse og finne virkemidler for å sikre like rammevilkår for alle. Undersøkelser og analyser av makt og levekår i Norge viser at etniske minoriteter systematisk kommer dårligere ut enn den norske majoriteten. Dette påvirker ulike etniske gruppers syn på hverandre og seg selv, og dermed kvaliteten på samfunnet som helhet. Det pågår et kontinuerlig politisk arbeid for å kompensere for forskjeller basert på kjønn, funksjonsnivå, seksuell legning og sosial bakgrunn. Av samme grunn er det behov for en egen etnisk likestillingspolitikk.

Etniske minoriteter i Norge omfatter en lang rekke nasjonaliteter, kulturer og religioner, som kan være mer forskjellig fra hverandre enn det de enkelte minoritetene er fra flertallet. Kulturforskjeller alene kan derfor ikke forklare etniske minoriteters posisjon i det norske samfunnet, men må sees i sammenheng med sosial status. Lav arbeidsløshet, gode boligforhold, gode oppvekstvilkår og et godt skolesystem er i vår alles felles interesse, men er ikke minst viktig for mindretallene.

Innenfor de enkelte etniske grupperingene eksisterer det også maktstrukturer som definerer enkeltmenneskers valgmuligheter. Slike maktforhold kan være knyttet til kjønn, alder og familiehierarkier. For SV er det ingen motsetning mellom å arbeide for likestilling mellom etniske grupper og å bekjempe undertrykkende strukturer innad i miljøer hvor dette forekommer. SV ønsker både å verne om enkeltmenneskets frihet og verdighet, og gruppers rett til egen eksistens, kultur og tro.

SV er opptatt av frihet i form av individuelle rettigheter, men dette er ikke tilstrekkelig for å skape reell frigjøring. Strukturelle og sosiale endringer er også nødvendig.

1.1 Etnisk likestilling og inkludering

Etnisk likestilling forutsetter inkludering eller integrering. Gjennom inkludering og gjensidige anstrengelser kan det både sikres at mindretallene som grupper eller kollektiv utad har samme retter som flertallet, og at individer innad i disse gruppene har de samme rettighetene som andre medlemmer av samfunnet.

Inkludering er et krav mennesker i flertall og mindretall skylder hverandre. Inkludering er en forutsetning for å utløse de ressursene mennesker i mindretallene sitter med, til beste for hele samfunnet. Inkludering vil bety at begge parter forandrer seg, uten at målet er ensartethet.

En forutsetning for en vellykket integrasjon i et flerkulturelt samfunn er gjensidig tillit og respekt for hverandre, og en erkjennelse av at integrasjon ikke betyr det samme som assimilasjon. Også majoritetssamfunnet må endre seg. Det er viktig å ikke generalisere og kollektivisere skyld for individuelle handlinger, og det er viktig å støtte de krefter som ønsker å bryte undertrykkende strukturer.

Et samfunn med flere etniske grupper, både flertall, mindretall som har vært en tid i landet og nyankomne, bærer i seg et mangfold av tenkemåter og tradisjoner. Dette mangfoldet byr på utfordringer – og det gir tilgang til kulturelle ressurser som kan gjøre alle menneskelig rikere. Mange ganger kan en lære gjensidig av hverandre, om en viser åpenhet og møter hverandre med respekt. En slik berikelse forutsetter at alle parter vil gi og ta imot. Inkludering – eller integrasjon – må gå begge veier. Det kan ikke være slik at mennesker i mindretallene ses som et objekt som samfunnet ”skal gjøre noe med”. Alle må være aktive deltakere i denne prosessen – sjøl om flertallet har størst makt og derfor har størst ansvar. At samfunnet er flerkulturelt, vil vare ved. Derfor kan ikke målet være at alle skal bli like, at ulikhetene skal ”gå over med tida”. Utgangspunktet må være at forskjeller vil finnes også i framtida.

1.2 Respekt for ulikhet

I et flerkulturelt samfunn må det være mye større rom for forskjell i levemåter og kultur enn mange, både i mindretallene og i flertallet, har vært vant til. Det betyr å vise toleranse og respekt overfor holdninger og handlinger som er annerledes enn dem en selv står for. Det innebærer at det skal være rom til synspunkter og praksiser som en selv måtte mislike. Individuelt skal vi alle være frie til å argumentere for og mot, bekjempe eller forsvare ulike syn. Men vi må skille mellom det vi personlig setter pris på eller ikke – og det som det offentlige skal ha rett og plikt til å gripe inn i.

Der er imidlertid noen kjerneverdier som alle må gi sin tilslutning, som at mindretall har krav på beskyttelse mot rasistiske overgrep og diskriminering, og at enkeltpersoner har rett til å gjøre sine egne valg. Rettigheter for en gruppe til å holde opp sin tro og sin tradisjon gir ikke overhoder i familier, trossamfunn eller andre kollektiver rett til å undertrykke egne medlemmer. Er det uenighet i slike grunnspørsmål, må loven gjelde.

Derimot må det utvikles enighet om hvordan vi kan være uenige og forskjellige, altså enes om kjøreregler, for eksempel om at alle skal være representert, at alle skal ha rett til å hevde meninger uten å bli trakassert. Dette dreier seg med andre ord om en tilslutning til demokratiet. I svært mange saker dreier det seg om en slags tautrekking, åpne eller stilltiende forhandlinger om hvordan samfunnet skal være, der ingen i utgangspunktet har rett. I svært mange spørsmål kan ingen, heller ikke mennesker fra flertallet, hevde å ha rett og ha makt til å bestemme hva som er riktig og galt for andre.

2. Demokrati og menneskerettigheter

2.1 Menneskerettigheter

Samfunnet skal bygge på respekt for menneskerettighetene, slik de blant annet er nedfelt i FNs konvensjon om menneskerettigheter, og på demokratiske prinsipper. Dette er grunnleggende verdier og premisser for all politikk. Alle mennesker har krav på de samme rettighetene og mulighetene uavhengig av kjønn, religion, etnisk bakgrunn og seksuell legning. Til grunn for dette ligger respekten for enkeltmenneskers frihet og verdighet.

Vern av menneskerettighetene og realisering av målet om likestilling, krever at myndighetene og velferdsstaten griper inn i offentligheten og på boligmarkedet og arbeidsmarkedet for å hindre forskjellsbehandling. Prinsippene om likestilling mellom kjønnene og prinsippet om ikke-diskriminering er en viktig del av SVs verdigrunnlag. Disse verdiene er basert på universelle menneskerettigheter, og er uavhengig av religion og kultur. Dette verdigrunnlaget er en helt nødvendig forutsetning for et samfunn basert på likeverd mellom mennesker og for å lykkes i arbeidet for å ivareta rettighetene til minoritetene. For å sikre disse verdiene kan det være nødvendig å også gripe inn i privatsfæren, for å sikre vern og rettigheter til enkeltpersoner.

I tillegg til individuelle rettigheter er det også behov for å verne rettigheter til verdier og goder som en gruppe har felles, og å sikre at mindretallene som kollektiver ikke undertrykkes av flertallet. Norge har som stat underskrevet flere internasjonale avtaler og konvensjoner rettet mot rasisme og diskriminering, for menneskerettigheter. Samtidig er det påpekt at Norge ikke lever opp disse kravene i flere spørsmål. Et eksempel er en svak utforming av paragrafen om rasisme i Straffeloven.

Rasisme kan ta mange former. Den biologiske rasismen, som hevder at noen menneskegrupper er iboende mindreverdige, forfektes i dag bare av et lite mindretall. Derimot lever en annen problematisk tankegang. Etter dette synet er kulturer grunnleggende ulike fra hverandre og har ulik verdi. De er enhetlige innad og med skarpe grenser utad. En ser det slik at kulturen har oppstått meget tidlig i en folkegruppes historie og forandrer seg uhyre sakte. Når kultur også sies å styre menneskers handlinger meget sterkt, har en på denne måten nesten gjeninnført den gamle rasismen bakveien, nå med kultur som forklaring i stedet for biologi.

Voldelige rasistiske angrep er dag mer et politiproblem enn en politisk trussel. Men rasisme kan opptre i mer hverdagslige former – og i form av praksiser som systematisk rammer mennesker med et annet utseende enn flertallet. Selv om den enkelte tollbetjent ikke er rasist, fungerer kontrollen slik, dersom noen grupper hyppigere tas inn til kontroll. Selv om den enkelte arbeidsgiveren ikke er rasist, fungerer arbeidsmarkedet slik om hundrevis av arbeidsgivere lar en liten tvil komme en etnisk norsk søker til gode fremfor en fra mindretallene.

Grunnene til rasisme er sammensatte, fra vestlig imperialistisk ideologi til usikkerhet hos mennesker som føler seg på defensiven under store samfunnsomdanninger. Rasisme kan også forekomme mellom mindretall. Men flertallets rasisme er mest alvorlig, fordi flertallet har makt å sette bak sine fordommer. Rasismen må motarbeides, fordi den rammer mennesker i mindretallene – og fordi den splitter arbeidstakere etter etniske skiller der de har interesser av å stå sammen.

Konkrete tiltak for å verne om menneskerettighetene:

- Skille kirke og stat slik at ulike tros- og livssyn stiller likt i grunnlov og øvrig lovverk.
- Fjerne skolens kristne formålsparagraf
- Legge praktisk til rette for ulike religiøse samfunn, blant annet ved planlegging av gravlunder.
- Arbeide mot forbud mot klesdrakt eller bruk av kleskoder som uttrykker kulturell, sosial eller religiøs tilhørighet.
- Etablere et offentlig ombud mot etnisk diskriminering.
- Styrke opplysningsarbeid om former for og grunner til rasisme.
- Arbeid for å hindre at ungdom rekrutteres til og etablerer seg i høyreekstremistiske organisasjoner og miljøer.
- Bekjempe angrep på rettssikkerheten til etniske eller religiøse minoriteter, som gjør disse gruppene mer utsatt for overvåkning, utvisninger eller opphevelse av statsborgerskap.
- Arbeide for at Norge skal ta i mot flere FN-kvoteflyktninger

2.2 Kvinnefrigjøring og familieforhold

Kvinnebevegelsen i Norge og i andre land ører en kamp mot patriarkalske maktformer. Kampen for likestilling, innad i familien og i samfunnet møter motstand i alle kulturer. SV vil bryte ned det skjeve maktforholdet som eksisterer mellom kvinner og menn, og vil bryte ned de snevre kjønnsrollene, i og utenfor familieinstitusjonene. Det krever at kvinner blir økonomisk uavhengige, får adgang til deltakelse i samfunnslivet og får makt over egen kropp og seksualitet. SV arbeider for enkeltmenneskers frihet til å ta egne valg for egne liv, og vi vil at alle skal ha mest mulig like muligheter til å velge hva slags liv de vil leve. Prosessen med å endre kjønnsroller kan være smertefull for begge kjønn, fordi den handler om å forrykke balansen mellom partene offentlig og privat.

Maktubalansen mellom kjønnene gjør kvinner spesielt sårbare for overgrep og krenkelser. Dette kan gi seg utslag i mangel på selvbestemmelse, begrensninger i kontakt og deltakelse i samfunnslivet, men også vold og tvang begrunnet i tradisjon og kultur. Åpenhet og ærlighet om slike realiteter er en forutsetning for å kunne løse problemene. Innvandrerkvinner kan oppleve dobbelt undertrykking, på grunn av hudfarge, etnisk bakgrunn og tradisjon og fordi de er kvinner.

Tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er ulovlig, uansett hva tradisjonen eller kulturen sier om det. Myndighetene har ansvar for å sikre ungdom og kvinner retten til selv å ta sine valg uavhengig av tradisjonelle maktstrukturer, inkludert det å tørre å stå i mot familiens pålegg om for eksempel valg av ektefelle. Nærmiljø og offentlig hjelpeapparat må yte den hjelp og støtte det er behov for å sikre dette.

SV er i mot at en innfører forbud mot ekteskap mellom søskenbarn. Det er opp til hver enkelt å bestemme hvem og når en kan gifte seg med. En må bekjempe tvangsekteskap på andre måter enn et slikt forbud.

SV vil ikke støtte en innskrenking når det gjelder familiejenforening ved ekteskap ved for eksempel innføring av aldersgrense slik en har sett i Danmark.

Undertrykkelse av og vold mot kvinner forekommer i alle samfunnslag og befolkningsgrupper, både i flertallet og blant mindretallene og må bekjempes uansett hvem som utfører volden og begrunnelsen for den.

Vi har ingen lang tradisjon i Norge for å definere familievold som et offentlig anliggende. Det har vært en av kvinnebevegelsens viktigste bidrag til samfunnsutviklingen at disse problemene er løftet ut av privatsfæren og gjort til et samfunnsansvar. Denne beskyttelsen har også medlemmer av etniske og religiøse mindretall krav på. Det er grunn til å tro at det faktum at slike forhold diskuteres åpent og gis politisk oppmerksomhet i seg selv er holdningsskapende, og dermed fungerer forebyggende. Men SV vil advare mot at slike sammensatte problemer utelukkende gjøres til et strafferettslig spørsmål.

Konkrete tiltak for å styrke kvinners rettigheter:

- Forsørgerplikten ved familiegjeningning settes til satsen for introduksjonsstønad. Forsørgerplikten skal ikke gjelde for de som har opphold på humanitært grunnlag eller for studenter. Forsørgerplikt skal ikke gjelde for de som var gift fra før eller for barn som skal gjeningnes!
- Utrede en ordning hvor juridisk gyldig vigsel kun skal utføres av notarius publicus (dommer i tingretten)
- At det utredes en ordning med forsørgelsesplikt for norske statsborgere som før utløpet av 3 år skiller seg fra ubemidlede ektefelle som har fått opphold på grunn av familiegjeningning.
- At praksis endres slik at flere kvinner kan få opphold på grunnlag av kjønnsbaserte overgrep og på grunnlag av mishandlingsbestemmelsen i utlendingsloven.
- Myndighetene har et ansvar for å stanse menn som gjentatte ganger henter ektefeller fra utlandet, og opptrer hensynsløst og brutalt overfor dem. UDI må gis en plikt til å opplyse kvinner som kommer hit på familiegjeningning om mannen er dømt for vold og/eller kunnskap om at han/ hun har vært gift tidligere eller er ilagt besøksforbud.
- Samtlige [flyktninger](#), asylsøkere og personer gjeningforent med sin familie skal få god informasjon om deres rettigheter på viktige temaer på deres eget språk, eller et språk de forstår.
- At kamp mot kjønnslemlestelse styrkes ved informasjon, utbygd skolehelsetjeneste og helsetjeneste for ungdom.
- Ved førstegangs kontroll på helsestasjon skal det informeres om norske regler vedrørende kjønnslemlestelse.
- Vurdere påbud om offentlig påtale ved kjønnslemlestelse.
- Barn og kvinner som har vært utsatt for kjønnslemlestelse gis rett til rekonstruerende kirurgi.
- Å opprette en internasjonal avdeling av barnevernet

2.3 Politisk deltakelse

Et fungerende og levende flerkulturelt samfunn betyr at representanter for minoritetsbefolkningen deltar på alle nivåer i samfunnslivet – spesielt i folkevalgte politiske organer hvor beslutningene fattes. Det er en forutsetning for demokratiet at hver stemme blir hørt og hvert individs rettigheter blir respektert. Det betyr at minoritetene må gis muligheter til å få kunnskap om og til å forstå hvordan det norske demokratiet fungerer – slik at alle kan

delta. Deltakelse i arbeidslivet er det viktigste grunnlaget for å delta på andre arenaer der man utøver demokratiske rettigheter. For minoriteter i et samfunn kan det være spesielt vanskelig å delta i den offentlige debatt.

Sentrale aktører i det offentlige rom har et særskilt ansvar for å få flere med minoritetsbakgrunn inn i sitt virke. Dette kan være fagforeninger, politiske partier, interesseorganisasjoner m.m.

Konkrete tiltak for å øke etniske minoriteters samfunnsdeltakelse:

- Politisk kunnskap skal være en obligatorisk del av introduksjonsprogrammene. Dette skal spesifiseres i loven om introduksjonsprogram.
- SV vil arbeide for økonomisk støtte til start og drift av organisasjoner som arbeider for etnisk likestilling, rettigheter og politisk skoling blant mindretallene. Dette gjelder ikke minst organisasjoner skapt og drevet av folk fra mindretallene. Det må vurderes spesielt om det trengs nye regler for økonomisk støtte til opprettelse av nye organisasjoner
- SV vil arbeide for å sikre at bevilgningene til språklige og kulturelle formål som museer og ressursentre for de nasjonale minoritetene følges opp, ikke som nå holdes tilbake.
- Det bør tilstrebes å rekruttere flere meddommere og medlemmer av meklingsorganer fra de etniske mindretallene.

3. Et klassedelt samfunn

Reelle valgmuligheter for alle betyr at alle må få kjennskap til sine rettigheter og plikter, og at vi gjøres i stand til å forsørge oss selv og ha mest mulig makt over egen livssituasjon. Skole og utdanning er nøkkelen til kunnskap og kompetanse i det norske samfunnet. Alle må få utdanning og et arbeid med en inntekt de kan leve av.

3.1 Utdanning

En viktig forutsetning for å nå målet om at alle skal få utdanning er at det er og blir et offentlig ansvar. På denne måten kan velferdsstaten bidra til å sikre fellesskapsløsninger, lik rett og mulighet til utdanning, unngå økt klasseskilte og oppnå likestilling. Gjennom opplæring erverver vi faglige ferdigheter, kunnskap om hvordan samfunnet fungerer og hvilke rettigheter og plikter vi har som borgere.

Konkrete kompetansehevende tiltak:

- Familiemedlemmer, også kvinner, som kommer gjennom gjenforening må gis slike økonomiske vilkår – ved stipendier og lån - at de kan gjennomføre opplæring om norske forhold og språk og ta videre utdanning. Rammene er i dag altfor trange, slik at økonomien hindrer mennesker i å ta denne utdanningen.
- Det stilles krav om å delta og fullføre norskkurs hvis en tenker å bosette seg i Norge. Skal kravet om deltakelse gjøres gjeldende, må undervisningen ha et opplegg, ressurser og kvalitet som gjør det mulig og meningsfullt å delta.
- Utdanning på alle nivå må legge vekt på å skape innsikt i det flerkulturelle.

3.2 Arbeid for alle

Å delta i arbeidslivet er viktig for alle. Å være i arbeid gir et menneske bedre inntekter, større kontakt med andre mennesker og omverdenen, en sjanse til å gjøre noe som anses som nyttig og meningsfullt for samfunnet og skaper dermed økt respekt og sjølrespekt. Ved å være i arbeid øker også mennesker makt over sin egen situasjon fordi de slik leverer en ytelse som trengs - og kan trekkes tilbake.

Mennesker som er utelukket fra arbeidslivet, kan komme til å søke negative utveier. Disse generelle argumentene er like gyldige for alle og den muligheten de har for å inkluderes i samfunnet. Inkludering gjennom arbeidslivet er dessuten et middel mot at lukkede miljøer dannes, og en vei ikke minst for kvinner til breiere kontakt med samfunnet og reell selvbestemmelse. Arbeidsløshet kan føre til en forsterking av menns makt innad i familier som en slags erstatning for tapet og avmaktsfølelsen som langvarig arbeidsløshet kan innebære. Tap av selvrespekt og dårligere selvbilde kan skape grobunn for frustrasjon og aggresjon som går utover andre familiemedlemmer.

Den beste garantien for at innvandrere og mindretall kommer i arbeid er at arbeidsløsheten generelt er lav. Men de siste åra har arbeidsløsheten steget, og andelen ledige blant innvandrere er to til tre ganger så høy som blant norskfødte. Blant noen nasjonaliteter er hver sjette voksen ledig. Men også i ”gode tider” økonomisk er det behov for særlige tiltak som kan tjene minoritetene. Det må føres en aktiv politikk for å sikre arbeid til alle.

Fortsatt innvandring vil komme, også av arbeidssøkere. Det er viktig at den foregår i ordnede og lovlige former. Illegal innvandring fører mennesker inn i sterkt undertrykkende og utbytende arbeidsforhold. Kraftige virkemidler må settes inn for å hindre sosial dumping.

Dette gjelder både økt myndighetskontroll, rettigheter til fagbevegelsen og allmenngjøring av tariffavtaler.

Arbeidslivets organisasjoner – både arbeidsgiver og arbeidstager – har et stort ansvar for å trekke grupper med dårligere forutsetninger inn i arbeid. Disse organisasjonene har stor innflytelse på arbeidsplasser og utvelgelse av arbeidstagere.

Konkrete sysselsettingstiltak:

- Sikre en oppfølgingstjeneste på veien fra introduksjonsprogrammene og inn i arbeidsmarkedet.
- Det må tilrettelegges for språkopplæring på arbeidsplassen.
- Aetat må styrkes slik at de kan drive aktiv arbeidsformidling, rådgivning og oppfølging overfor arbeidsgivere for å få ned arbeidsløshet blant minoritetsbefolkningen
- Antidiskrimineringsbestemmelser må inn i lov om offentlige anskaffelser og i regelverk for kjøp av varer og tjenester.
- Der søkere til stillinger i offentlig sektor stiller likt skal søkere med minoritetsbakgrunn foretrekkes.
- All offentlig virksomhet pålegges å ha rekrutteringsplaner for personer med minoritetsbakgrunn.
- Videreutvikle og forbedre systemet for at arbeidssøker skal kunne dokumentere eller avlegge prøve for å vise sine kunnskaper og ferdigheter
- Det må arbeides med å sikre at mennesker med mindre enn full botid, jfr folketrygden, får en rimelig pensjonsopptjening.
- Utrede muligheter for å innføre en jobb- eller utdanningsgaranti for alle arbeidsløse i kombinasjon med en vurdering av minstetrygd. Ordningen skal finansieres over statsbudsjettet og fungere slik at det lønner seg å gå fra trygd til deltidsarbeid.
- Ved ledige stillinger i det offentlige må arbeidsgivere pålegges å kalle inn til intervju minst en kvalifisert søker med minoritetsbakgrunn.

3.3 Velferdsstat og fellesløsninger

SV ser på velferdsstaten som grunnleggende for å oppnå inkludering og likestilling. For kvinner er velferdsstaten spesielt viktig. Kvinner er i flertall både som arbeidere i og som brukere av velferdsstaten, og med velferdsstaten blir arbeid utført lønnet som kvinner ellers ville ha måttet gjort ulønnet. Å styrke velferdsstaten er derfor å styrke kvinners posisjon. De fleste offentlige tjenestene vi mottar ytes av kommunene og en styrket kommuneøkonomi gjør kommunene i stand til å yte bedre og flere tjenester.

Kontantstøtten sementerer tradisjonelle kjønnsrollemønstre og holder kvinner som særlig trenger å bli kjent med samfunnet, hjemme. Kontantstøtten gir ingen valgfrihet så lenge forskjellene i inntekt mellom kvinner og menn er så store og kjønnsrollemønsteret er så sementert.

3.4 Rimelige boliger og gode bomiljøer

Personer med innvandrerbakgrunn kommer dårligere ut i forhold til de fleste kriterier for levekår som inntekt, bolig og deltakelse i arbeidslivet i forhold til resten av befolkningen.

Fordi en stor del av innvandrerbefolkningen bor i Oslo, har forhold i Oslo en større innvirkning på innvandrene boforhold enn for befolkningen for øvrig. Generelt bor innvandrere trangere, flere leier enn eier og færre har hage og balkong. Antall personer i en bolig er også størst blant innvandrere fra ikke-vestlige land. Lavere inntekt, noen ganger mindre kjennskap til boligmarkedet og en jevnt over yngre befolkningen enn ellers, forsterker forskjellene for innvandrere. Dette fordi yngre personer oftere er leietakerne og har mindre egenkapital. Det er viktig for å utvikle og oppruste boområder med dårlige levekår for å skape gode bomiljøer for alle. Husbankens støtte til Indre Oslo øst og byfornyelsen i mange storbyer er vellykkede eksempler på dette. Husbanken må gis økonomisk handlingsrom for å bidra til slikt arbeid også i fremtiden.

Fordi bolig er en forutsetning for å få og fungere i en jobb, ha mulighet til å stifte familie og til å kunne ta vare på helse, er en god boligpolitikk forutsetningen for en god integreringspolitikk. Et samfunn som ikke har nok og rimelige boliger vil preges av store og økende sosiale forskjeller og av at økonomiske eller sosiale problemer forsterkes. Uten bolig kan en bli låst fast i en avmaktsituasjon med varig utestenging fra å kunne ta del i resten av samfunnslivet.

I Norge er nesten hele boligsektoren overlatt til markedet og den enkelte. Boliggodet er skjevt fordelt. Markedet vil aldri kunne framskaffe nok rimelige boliger til folk med dårlig råd, fordi det ikke vil være bedriftsøkonomisk lønnsomt å bygge eller leie ut til en tilstrekkelig lav pris.

Markedet avspeiler ikke den reelle etterspørselen fordi ingen priser er lave nok for de med lavest betalingssevne eller som utestenges på grunn av diskriminering. For å sikre bolig til alle må staten og kommunene forpliktes på å føre en sosial boligpolitikk.

Konkrete forslag:

- Innføre en antidiskrimineringslov med bestemmelser for boligmarkedet
- Alle som ønsker å etablere seg må gis en reell mulighet til å bli vurdert for Startlån.
- Tilskuddet til boligetablering økes.
- Bostøtta økes for barnefamilier ved å heve inntektsgrensen og bostøttetakstet.
- Det må årlig bygges 4000 ikke-kommersielle utleieboliger, 1200 studentboliger og 1000 lavinnskuddsboliger. Det er et mål at ikke-kommersielle utleieboliger må utgjøre 10% av boligmarkedet.
- En flerårig opptrappingsplan for boliger til bostedløse.
- Bruk av hospits opphører.
- Inkludere alle husstander med lav inntekt i bostøtten, også enslige og par uten barn.
- Innføre ny lov om ikke-kommersielle utleieboliger og lavinnskuddsboliger for å sikre at ikke boligsubsidier blir brukt til å tjene penger på ungdom og vanskeligstilte på boligmarkedet.

4. Oppvekstvilkår

4.1 Barnehager for alle

Norskkunnskaper og utdanning er en nødvendig forutsetning for en aktiv deltakelse i samfunnet. Derfor er flerkulturell kompetanse helt nødvendig i skole og barnehage og annen offentlig virksomhet. Barn med minoritetsbakgrunn må sikres en fullverdig skolegang slik at de har de beste muligheter til å velge utdanning etter interesser og evner. Barnehage er for mange en nødvendighet for å lære norsk før de begynner på skolen.

Konkrete tiltak for å inkludere barn og unge:

- Videreutvikle barnehagereformen for å sikre gratis kjernetid i barnehagen for alle 4 og 5 åringer.
- Ansette flere kvalifiserte morsmåltrenere i barnehagen for å styrke begrepsinnlæringen
- Fjerne kontantstøtten

4.2 Skolen som fellesarena

Sosialistisk Venstreparti vil arbeide for at fellesskolen bevares og styrkes. Det er tross alt relativt liten avstand mellom samfunnslag i Norge. En av grunnene er fellesskolen hvor barn fra alle samfunnslag møtes. Fellesskolen har bidratt til at avstand mellom fattig og rik, fabrikkarbeider og kapitaleier, troende og ikke troende har vært *forholdsvis* liten.

Skolen er den viktigste arenaen hvor vi alle møtes. Skolen har spilt en viktig rolle som en fellesarena all den tid den har eksistert i Norge. I et flerkulturell Norge blir den enda viktigere. Det er i skolen forskjellige religioner, kulturer, levemåter og språk møter hverandre. Det er her vi kan bli kjent med hverandre, og lære å omgås annerledestenkende.

God kunnskap i eget morsmål er viktig for å hindre at barn blir halvspråklige. Svært mange barn med minoritetsbakgrunn kan lite norsk og kun sitt morsmål når de begynner på skolen.

En styrke når det læres norsk er at skolen benytter den kompetanse som ligger i barnets morsmål for å kunne forstå begreper og tilegne seg mer helhetlig språkforståelse. Samtidig har morsmålet en egenverdi som en intellektuell ressurs og kilde til identitet. Morsmålundervisning er en kulturell rett som bør omfatte også dem som ikke trenger det av pedagogiske grunner. Morsmålundervisningen styrkes ved at det legges flere timer til faget og ved kompetanseheving for lærerne. For eksempel kan de tilbys en egen etterutdanning og avlegge eksamen ved høyskoler og universitet.

Elever skal kunne velge eget morsmål eller morsmålet til andre elever som andre fremmedspråk. På den måten sikrer vi en omfattende språkkapital i det norske samfunnet og gir også et signal til elever med et annet morsmål enn norsk at deres morsmål er viktig for vårt samfunn.

Spesielt på skoler med få elever med minoritetsbakgrunn kan det utvikle seg rasistisk mobbing. Rektor og lærere må skoleres bedre i å hankses med slik trakassering.

Minoritets elever skal ikke få skolegangen og barndommen ødelagt fordi rasistisk mobbing får fortsatte uhindret.

Det er viktig med egne virkemidler for å sikre at barn med minoritetsbakgrunn fullfører den 10-årige obligatoriske skolen og fortsetter i videregående skoler. Fra forskerhold pekes det på at det er en klar sammenheng mellom foreldrenes inntektsnivå, sosialbakgrunn, hvor de befinner seg i migrasjonsprosess og barnas muligheter til å ta høyere utdanning. Der foreldre mangler grunnleggende forutsetninger for å støtte barna i deres utdanning, er det et samfunnsansvar å sikre barna likeverdig skolegang. Et ansvar foreldrene uansett har er å sørge for at barn deltar i opplæringen. Dette er barnas rett og foreldrenes plikt. Det trengs en helhetlig politikk for å hindre at barn holdes borte fra skolen. Juridiske sanksjoner er bare en del av dette.

- Foreldre som tar barn ut av skolen over lengre tid uten at dette er forhåndsgodkjent, må følges tett opp av skole og barnevern før eventuelle sanksjoner iverksettes. Skole og barnevern må tilføres ressurser til dette.
- Det settes i verk nødvendige tiltak for å finne ut hvor barnet er og tiltak for å sikre retten til opplæring.
- Det må utarbeides systemer som sikrer at barn som kommer/ kommer tilbake til Norge fra lengre utenlandsopphold blir registrert slik at de får sin rettmessige skolegang.
- Skolens innhold (eventuelt læreplaner) må videreutvikles med hensyn til å gjenspeile inn en flerkulturell virkelighet. Personer med mindretallsbakgrunn skal delta i dette arbeidet.
- KRL faget bør fjernes med sikte på å skape en reell livssynsnøytral skole
- Lærerutdanningen styrkes med flerkulturell kompetanse.
- Å prioritere å sikre kvaliteten på fellesskolen, slik at barn med minoritetsbakgrunn får tilpasset opplæring der.
- Skolen må bruke kompetansen som finnes blant annet hos innvandrersorganisasjoner.
- Morsmålundervisning må sikres

4.3 Forebyggende barne- og ungdomsarbeid

Det alt overveiende flertallet blant etnisk mindretall er lovlydig. Flertallet av dem er mer lovlydige enn gjennomsnittet av ungdommen allment. Et meget lite mindretall er mer kriminelt aktive enn gjennomsnittet. Dette har intet med "kultur" å gjøre. Når en trekker inn slikt som familieinntekt og lignende er mesteparten av forskjellen forklart. Til det kommer påkjenningen ved å flytte mellom to virkeligheter og at barn fra noen områder kan være psykisk skadde fra borgerkriger m.v.

Vi vet mye om hva som fungerer, for eksempel at evnen til å kunne mestre krav på skolen, kunnskap i språk og kulturelle koder er viktig for å fungere i et samfunn. Voksne som er til stede, som viser omsorg og som evner å sette grenser og å forstå hva slags samfunn barna deres vokser opp i, er også viktig. Dette gir naturlig nok ekstra utfordringer med hensyn til minoritetsfamilier. I tillegg er det flere tiltak som vil være effektive enten barn og unge har helnorsk bakgrunn eller minoritetsbakgrunn.

Ett av disse tiltakene er å klargjøre ansvarsforholdene for barn og unge som har begått kriminelle handlinger, et annet er at det tas nødvendige skritt for å klargjøre taushetspliktreglene mellom ulike etater. Det må også satses på kompetanseheving og legges til rette for felles arenaer mellom voksne som har ansvaret for barn og unge i kommunene og

bydelene. SV mener videre at konkurranseutsetting, privatisering og nedbygging av ikke-lovpålagte oppgaver som retter seg mot barn og unge er et hinder for kriminalitetsforebyggende og –bekjempende arbeid.

Konkrete forebyggende tiltak:

- at ungdomsklubber må få økt støtte, fordi de er en flerkulturell arena, og en hjelp mot sosiale problemer og kommersialisering. Personalet bør rekrutteres fra flere etniske grupper
- arbeide for at flere kommuner ansetter en koordinator for Samordna Lokale Kriminalitetsforebyggende Tiltak, hvor hensikten nettopp er samordning og kompetanseheving.
- satse på et nærpolti, hvor de som arbeider som politibetjenter kjenner nærmiljøet.
- arbeide for å heve statusen for det forebyggende arbeidet i politiet
- støtte kvoteringsordninger for å rekruttere flere med minoritetsbakgrunn til politietaten
- ha raske og riktige reaksjoner når kriminelle handlinger begås, fordi dette virker forebyggende.
- at barnevernet, politiet og domsstolenes økonomi må styrkes for å forebygge, etterforske og straffe de kriminelle raskt og effektivt.